

משנה למלך הלכות תלמידין ומוספין פרק א

- 7 - 18

הלכה א

[א] מצות עשה להקריב שני כבשים עלות וכו'. דע שיש מחלוקת אם קרבו תלמידין קודם הקמת המשכן או לא וקרא דויעולו עלות אילו מ"ד עלות תמיד הווי ואיכא מ"ד עלות ראייה הוי כדאיתא ב' פ' דתגינה (דף ו') ואמרין נמי התם ר' י' אומר קרבנה ושוב לא פסקה אבל מה אני מקים הזבחים ומנחה הגשותם לי במדבר ארבעים שנה בית ישראל שבתו של לו שלא עבדו ע' ז' הם הקריבו ואטה ע' כ. ופירש"י שלא הקריבו ישראל לפי שנזFINE הוי אלא שבתו של לו הקריבו משליהם. ועיין בפרק ואלו מגלחין (דף ט' י') דאמירין מנודה מהו שישלח קרבנותיו ת"ש כל אותם מי שנה שהו ישראל במדבר מנוידין הוי ושלחו קרבנותיהם וצ"ע. (א"ה עיין במ"ש הרב המחבר בה' שביתת יום טוב):

הלכה ג

[ג] לפי שאסור להקריב כלל קודם תמיד של שחר ע"כ. והנה ב' ה��לה (דף מ"ט) תניא מןין שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר ת"ל וערך עלייה העולה ואמר רבא העולה עליה ראשונה ע' כ. והנה התוס' ל"ל במקומות ובין הוקשה להם דבריש פ' כל החדר אמרין תמידין קודמין למוספים שנאמר מלבד עלות הבוקר וא"כ תרי קראי למה לי ונאמרו בזה תירוצים רבים והנני מבארם אחד לאחד. והנה ב' ה��לה כתבו ואצטריך קרא דהעללה למנהת חביתין דاع"ג שהיא תדריה כמו עלות תמיד העולה קודמת לפי שהיא מני דמים ומהכא נפקא לנו והוא דאיתא ב' כל הтирוץ העופות קודמין למנהות שהללו מני דמים מדבר רחמנא העולה וע' איצטריך למעט תדרי כמו העולה דהינו חביתין דאם איתו תדרי תיפוקליה מקרא מלבד עלות הבкар אלא ודאי קרא אתה אף לתריר דהינו חביתין וטעמא הי' משום דמיינן דמים קודמין, ובריש פ' כל הтирוץ כתבו תירוץ זה בשם ה' ר' חיים והביאו ראייה לזה מהא דאמירין בסוף פ' ק دائم לימירא ותבניתו הוא קדמי והתבニア וערך עלייה העולה וכתבו עוד דהא דאמירין ב' אמר להם המונה (דף לי' ג') ואבירם למנהת דתניא וערך עלייה כי מירי במנהת חביתין דאי במנהת נסכים תיפוקליה מדבר עולה ומנהה דמהאי קרא ילפיקן ב' אמר להם המונה דמנהת קודמת לחביתין. ומיהו אני תמייה על זה משום דהיהם קיימי עלה דמירא דאבי דהוה מסדר סדר המערכה וקאמר אבירם למנהת ומנהה לחביתין ממשמע דמנהת דהינו מנהת הסלת שהיתה באה עם התמיד וכן פירש רשי' במירא דאבי ולפי פירוש התוס' הכי קאמר אבירם למנהת חביתין ולמנהת הסלת לא איצטריך קרא דת"ל מדבר עולה ומנהה ומנהת הסלת לחביתין מדבר עולה ומנהה ש' מ סמוך לעולה מנהת ולי' תירוץ זה הקשו דהא ב' ה��לה עלה דתמידין קודמין למוספים הביאו קרא דהעללה וכן בסוף פ' הגוזל קמא הביאו קרא דהעללה לתמידין קודמין למוספים. ועוד כתבו תירוץ אחר בריש פרק תמיד נשחת תרי קראי צרכי חד למוספסן וחדר לנדרים ונדרות דאי כתוב רחמנא מוספין ה' א משום דלא תדרי אבל נדרים ונדרות שרגלים ומץווין ה' קמ"ל ואי כתוב בנדרים ונדרות לה' לא לפי שעינם קרבן ציבור אבל מוספין דקרבןaim לא ליקמה תמיד קמ"ל. ותירוץ זה הובא בפרק שני דיני גירות (דף ק' י') ובריש פרק כל הтирוץ ומיהו בשני המקומות הללו כתבו סתמא נדרים ונדרות לא אותו מוספין לשדרי ונדרים ונדרות חשבי כתדרי מש' איצטריך קרא דהעללה אבל לא כתבו טעם לדישתוק מקרא דמוספין וליתו מוספין מנדרים ונדרות וכן ב' אמר להם המונה שהבא תירוץ זה לא כתבו אלא הצד האחד ושם קצרו במקומות הללו ומסכו על מה שכתבו ב' תמיד נשחת ולפי שבשלשה מקומות הללו וביאו היטב אבל לא לבארו היטב אבל ב' תמיד נשחת לא כתבו תירוץ זה בדרכך דחיה אלא בלשון ויל' ובארו אותו היטב וצדדו ה' צדדים א' כ אפשר לומר דעתך רציך לא' הצדדים אלא כיוון נדרים ונדרות לאathi מוספין אי לא כתוב רחמנא קרא דמוספין ה' שדינא לקרה דהעללה למוספין דלא תדרי אבל נדרים ונדרות דתדריaim לא להכי ATA קרא דמוספין דהשתא ע' כ קרא דהעללה ATA לנדרים ונדרות ומ"ה התוס' ב' מקומות הללו לא איצטריכו לומר אלא נדרים ונדרות לא אותו מוספין ולפי הтирוץ הזה לג' תיקשי מההיא דה��לה והגוזל קמא דקיימי עלה דתמידין קודמין למוספין ומיהו קרא דהעללה. עוד כתבו דיליכא למימר דאיצטריכו תרי קראי חד למצוחה חד לעכבר דהא ב' ה��לה מוכח דיליכא אלא מצוחה. עוד כתבו דיליכא דאצטריך קרא מלבד להויא דיליכא אלא חד דעקרין למוספין למגורי ועובדין תלמידין דהא ב' כל הтирיך לא עסיק אלא בקדימה בעלא מא ומיהי קרא דמלבד. עוד כתבו תירוץ אחר דתדרי קראי צרכי חד להקטרה חד לדם ומקרא דהעללה לא שמעין אלא הקטרה דהא בהקטרה מירי הכתוב דכתיב וערך עלייה העולה ומשמעותו מיניה דהקטרה תמיד קודם להקטרה שאר דברים אבל אכתי לא ידענא אי בשחיטה וזרקה אי' קדימה בתמיד להויא כתיב מלבד עלות התמיד תעשו את אלה ובעשיותם דם מירי והכי קאמר מלבד עלות התמיד שעשיתם נבר בדם תעשו את אלה בדם. ולפי זה ניחא ההיא דהגוזל קמא דמלבד מה שהקשה דלמא אי' תרי קרא דהעללה לתמידין קודמין למוספין דילפי הפירושים שכתבנו לעיל הא' קרא לאו להכי אתה. עוד קשה דהיכי ס"ד דכסף בריש מאדכטב מלבד איל הכהנים ואדרבא מהאי קרא מוכח דайл בריש דהיכי אמרין בריש פרק כל הтирיך דתמידין קודמין למוספין מדבר עולת הבוקר ש' מ תלמידין קודמין למוספין אלא ודאי דהיכי קאמר דלעולם ה' אמינה דכסף בריש מאדכטבה רחמנא בריש ואהיא דתמידין קודמין למוספין בעשיותם דם מירי ולמדנו שתמידין קודמים מדאקדמיה רחמנא מלבד עלות הבוקר שעשיותם תעשו את אלה בדם דלעיל מיניה לא מירי בעשיותם דם אבל בהקטרה דכתיב לעיל אלה ריח ניחוח לעולם שקדם להקטרה התמיד דומיא דכסף דקרים לאיל משום דכתיב בריש ואבל מקרא דהעללה דהה קדימה לאו להכי אתה. עוד קשה דהיכי ס"ד דכסף בריש מאדכטב מלבד איל הכהנים קודם דא' תיקשו דהיכי אקדמיה הכתוב להקטרה מוספין לתמיד וא' תיקשי דמנא ליה דכסף בריש מאדאקדמיה הר' הקטרת מוספין דאקדמיה לתמיד ואפי' הכל הקטרת תמיד בריש מאדכטב העולה וההיא דפ' ה��לה עלה דתמידין קודמין למוספין

תלמוד בבלי מסכת חגיגה דף ו עמוד ב

3

ופריטות באهل מועד, ורבי עקיבא אומר: כללות ופריטות נאמרו בסיני, ונשנו באهل מועד, ונשתלשו בערכות מו庵. ואילו סלקא דעתך עליה שהקריבו ישראל במדבר עלות חמיד הויא, מי איכא מידי דמעיקרא לא בעי הפשט וניתוח ולבסוף בעי הפשט וניתוח? רבי אלעזר דתניא עלת תמיד העשיה בהר סיני, רבי אלעזר אומר: מעשה נאמרו בסיני, והיא עצמה לא קרבבה, רבי עקיבא אומר קרבבה ושוב לא פסקה.

אלא מה אני מקים בזהובחים וממנה הgeshamtם לי במדבר ארבעים שנה בבית ישראל - שבתו של לוי שלא עבדו עבודה זרה, הון הקריבו אותה. מיטת הלל - הא דאמון. רבי עקיבא - הא נמי דאמון. רבי יוסי הגלילי - דתניא, רבי יוסי הגלילי אומר: שלש מצות נצטו ישראל בעולות פרגל: ראייה, וחגיגה, ושמחה. יש בראייה שאין בשתייהן, ויש בחגיגה שאין בשתייהן. יש בראייה שאין בשתייהן - שהראייה עולה כולה לנובה, מה שאין כן בשתייהן. יש בחגיגה מה שאין בשתייהן - ש חגיגה ישנה לפני הדיבור, מה שאין בשתייהן. יש בשמחה מה שאין בשתייהן - שהשמחה נהגת באנשים ובנשים, מה שאין בשתייהן. ורבי ישמעאל, מי טעם א קא מוקמת ליה בית שמאי? - אי סלקא דעתך עליה שהקריבו ישראל במדבר עלות תמיד הויא - מי איכא מידי דמעיקרא לא בעי הפשט וניתוח ולבסוף בעי הפשט וניתוח? - והא רבי יוסי הגלילי דאמר עליה שהקריבו ישראל במדבר עלות תמיד הויא, מעיקרא לא בעי הפשט וניתוח ולבסוף בעי הפשט וניתוח. דתניא, רבי יוסי הגלילי אומר: עולה שהקריבו ישראל במדבר אינה טעונה הפשט וניתוח, לפי שאין הפשט וניתוח אלא מאهل מועד ואילך! - סמי מכאן רבי ישמעאל. בעי רב חסדא הא קרא היכי כתיב נישלח את נעריו בני ישראל ויעלו עלת - כבשים, ויזבחו זבחים שלמים לה פרים, או דלמא אידי ואידי פרים הו? - لماذا נפקא מינה? - מר וטרוא אמרה לפיטוק טעמי. רב אחא בריה דרבא אמרה: לאומר הרי עלי עולה שהקריבו ישראל במדבר. מי, פרים והוא או כבשים הוא? - תיקו.

תנן הtmp: אלו דברים שאין להם שיעור:

תלמוד בבבלי מסכת חולין דף טז עמוד ב

(3)

תלוש ולבסוף חברו לענין שחיטה מא? תא שמע היה צור יוצא מן הכותל, או שהיה קנה עולה מלאיו ושותט בו - שחיתתו פסולה. הכא במאי עסקין - בכוטל מעורה. דיקא נמי, דקתי נמי זומיא דקנה עולה מלאיו, ש"מ. ת"ש: געץ סכין בכוטל ושותט בה - שחיתתו כשרה. שאני סכין, שלא מבטל ליה. ת"ש: במחובר לקרקע - שחיתתו כשרה. דלא פירושי קא מפרש לה, מאי מחובר לקרקע? סכין, דלא מבטל ליה. אמר מר: געץ סכין בכוטל ושותט בה - שחיתתו כשרה. אמר רב ענן אמר שמואל: לא שנו אלא שהסכין למעלה וצואר בהמה למטה, אבל סכין למטה וצואר בהמה למטה חישין שמא ידרוס. והא קתני: בין שהסכין למטה וצואר בהמה למטה, בין שהסכין למעלה וצואר בהמה למטה! אמר רב זבד, לצדדין כתני: סכין למטה וצואר בהמה למטה - בתולש, סכין למעלה וצואר בהמה למטה - במחובר. רב פפא אמר: בעופא דקליל. אמר רב חסדא א"ר יצחק, ואמרי לה במתניתא תנא, ה' דברים נאמרו בקרומית של קנה אין שוחטין בה, ואין מלון בה, ואין מהחכין בהبشر, ואין מהחכין בה שניים, ואין מהחכין בה שניים, ואין מהחכין בה שניים. והתניא, בכל שוחטין: בין בצור, בין בזוכחת, בין בקרומית של קנה! אמר רב פפא בסימונה דאגמא. ואין מהחכין בהبشر. רב פפא מהחך בה קרבוי דגימות דוגיג, רכה בר רב הונא מהחך בה עופא דרכיך. ואין מקנחין בה. תיפוקליה משום דבר שהאור שולט בו - שינוי נושאות! אמר רב פפא: קינוח פי מכח קאמירין.

הכל שוחטין, ולעולם שוחטין הכל שוחטין - הכל בשחיטה ונפילן עוף. לעולם שוחטין - מאן תנא? אמר רב הכהן רבי ישמעאל הילא, דתניא. אבי ירחיב ה' אלהיך את גבולך כאשר דבר לך ואמרת אוכלה בשור וגוו' - ר' ישמעאל אומר: לא בא הכתוב אלא להתר ליהם בשור תאוה, שבתחלתה נאסר להם בשור תאוה, משןכנסו לארץ הותר להם בשור תאוה, וככשיו שגלו יכול יחוירו לאיסורן הראשון? לכך שנינו: לעולם שוחטין. מתקיף לה רב יוסף: האי לעולם שוחטין, לעולם שוחטין ואוכלים מבעי ליה! ועוד, מעיקרא מי טעם איתסרא? משום דהוא מקרבי למשכן, ולבסוף מי טעם אישתרו? דהו מרחקי ממשכן,

תלמוד בבלי מסכת חולין דף יז עמוד א

ה

וכ"ש השთא דארחיקו להו טפי! אלא אמר רב יוסף רבי עקיבא היא, דתניא: **אכ' ירחק ממקום אשר יבחר ה' אלהיך לשום שם וזכה בAKER ומצאנך** - ר' עקיבא אומרת לא בא הכהנא אלא **לאסור להן** בשר נחירה, שבתוליה הותר להן בשר נחירה, משנכנסו לארץ נאסר להן בשר נחירה, ועכשו שגלו יכול יחזרו להתיין הראשון? לכך שניינו: לעולם שוחטין. במא קמיפלאג? רבי עקיבא סבר: בשאר תואו לא איתסר כלל, ר' ישמעאל סבר: בשר נחירה לא אישתר כלל. בשלמא לרבי ישמעאל, היינו דכתיב **טשחט** את בן הבקר, אלא לרבי עקיבא מי ושות? קדשים שניין. בשלמא לרבי ישמעאל, היינו דכתיב גבצאן ובקר ישחת להם, אלא לר' עקיבא מי הצען ובקר ישחת להם? ינחר להם מיבעי ליה! נחירה שלhn זו היא שחיתתן. בשלמא לר' ישמעאל, היינו דעתן: השוחט וננתבלה בידו, והנהר והמעקר - פטור מלכסות, אלא לר' עקיבא אמאי פטור מלכסות? הוイル ואיתסר איתסר. בשלמא לר' עקיבא דאמר בשאר תואו לא איתסר כלל, היינו דכתיב **באך** כאשר יכול את הצבי ואת האיל כן תאכלנו, אלא לרבי ישמעאל, צבי ואיל גופיה מי הו שרוי? כי אסור רחמנא - בהמה דחויה להקרבה, אבל חיה שלא חזיא להקרבה לא אסור רחמנא.Bei רבי ירמיה אמר בשר נחירה שהכניות ישראל עמיהן לארץ, מהו? אימית? אילימה בשבוע שכבשו, השטה דבר טמא אישתר לו, דכתיב **טבתים** בשבועם מלאים כל טוב, ואמר ר' ירמיה בר אבא אמר רב כתלי דחויר, בשר נחירה מביעא? אלא לאחר مكانן; ואיבעית אימא לעולם בשבוע שכבשו, כי אשתר לו - שלל של עובדי כוכבים, דידחו לא אישתר; תיקו. אמר רבתנית הכל שוחטין ולעולם שוחטין, בכל שוחטים Mai משנית ליה? וכי תמא, בין בוצר בין בזוכותין בין בקרומית של קנה, הא דומיא דהנק קתני, אי הנך בשוחטין!, ואי הנך בנשחטין, הא נמי בנשחטין! אלא אמר רבא הכל שוחטין - חדא לאתוי כותי, וחדא לאתוי ישראל מומר; לעולם שוחטין - בין ביום, בין בלילה, בין בראש הגג, בין בראש הספינה; בכל שוחטין - בין בוצר, בין בזוכותין, בין בקרומית של קנה. חז' מגיל קצר והמגירה: אבוה דשמעואל פגם ושדר פגם ושדר, שלחו ליה כמגירה שניינט. תננו רבנן:

הכא כיוון דהותר ע"י הוראת שעה תקופה זה ליקרב בבמת יחיד משומם דלא אפשר ממש מילא הפשת וניתוח מדינא לי'צ' כאשר עולות במת יחיד דעלמי', וא"צ להוראת שעה אלא בהא לחודDKרבה בבמת יחיד, ומשי'ה לך' מדהא לא סגי בלא'ה, דמשמע לי' לאידי דתרי מיili נינחו ולא הא בא תלייא אלא עולות חובה חמור בתרתי משל נדבה אחת דין קרבין בבמת יחיד ועוד דעתון הפשת וניתוח, וה'ג מסתבר' דהא ר' פליג התם אדריך ואמר עולות במת יחיד טען הפשת וניתוח: (אבני מלואים)

שבטו של לוי שלא עבדו ע"ז הון הקריבו אותו. ק"ל במה נפסלו ישראל להקריב תמיד משלחן ע"ג דמורר לע"ז אין מקבלין ממנו קרבן לא חובה ולא נדרים ונדבות כדאמ' בפ"ק דחולין ל"מ הני מייל' שבלא שב אבל בשב ל"ל בה כדאמ' בפ"ק דזבחים (דף יב) אבל חלב והפריש קרבן המיר דתו וחויר בו הויאל ואידחוי אידחוי משמע אבל אם חזר בו ואיה' הפריש שפיר דמי וישראל הא שבו(ט) בתשובה. ויש לי לישיב קצת דבר' ב' דמועד קטן (דף טו ע"ב) מיבעי' לנמנזה מהו שישלח קרבנותוי ורצה ר' למספט מכל אותן מ' שנים שהיו ישראל במדבר מנדיין היו ושלחו קרבנותיהם, והקשה החוטס' מגן דשלחו קרבנותיהם ופי' שמא יש להוכיח הכי מן הפסק ולא פ' מהיכא. וניל' דרי' פשת לה אליבא דר' ישמעאל מראemer בפ"ק דחולין (דף ט"ז) שבתחלת כלומר במדבר נאסר להםبشر תואה אלא שהו צריכין להקדיש ולהקריב חלב ודם ולأكل הבשר וניל' התם מקרה כדפי' רש"י וחוט' שם. וכיוון שכן שם' דשלחו קרבנותיהם ע"ג דמנדיין היו אבל ר' ע פליג התם אדריך' דבשר תואה לא נאסר כלל ואיל' לדידי' דמנדיין אינו מביא קרבן לפיך איזל לטעם' דאם' הכא ישראלי שעשו העגל ועבדו עבודה זרה נזופים ומנדיין היו למקום לפיך א'א להקריב עולת תמיד שהוא קרבן צבור משליהם אלא שבטו של לוי שלא עבדו ע"ז ולא היו מנדיין הון הקריבו משלהן. ונראה דלוזה כיוון רש"י שפי' ומה אני מקיים הזיבחים כי לשון תימה ומשמע שלא הקריבו לפי שנזופים היה.

ג' מצות ראייה ותגינה ושמחה. ב"ל דתנן סיידרא נקט ואתי דכו סדר הקרבנות ראייה קודם לתגינה ותגינה לשמחה, וטעמא דAMILTA משומד קרבן ראי' עללה היא ותגינה שלמים כדתנן רפי' דזבחים (דף פ"ט) כל המקודש מתחבירו קודם את חבירו דם חטא קודם לדם עולה מפני שהוא מרצת איברי עללה קודמן לאימורי חטא מפני שהן כליל לאישים חטא קודם לאשם כי' אשם לתחודה ותודה לשלים, א'כ לכ' שעולה קודמת לשלים לפיך ראייה דעללה היא קודמת לשלי' חגיגה וכן חגינה קודמת לשמחה ע"ג דשניהם שלמי' נינחו מ' חגיגה קודמת עדיף' שהוא דבר שבחוורה משא'כ' שמחה שאית' דבר שבחוורה דהא אדם יוצא ידי חובה בנדרים ונדבות כדתנן לקמן וא'צ' להביאו שלמי' שמחה א'כ' אין לוبشر קודם במה לשמה אבל חגיגה חובה היא מ' מה והוא ודאי דבר שבחוורה עדיף. וא'ג' דמבעי' לתהם תדריך ומקודש איזה מהן קודם ולא איפשט והא שלמי' שמחה קודמת תדריך שנרג' בכל יום ויום בפני עצמו משא'כ' חגינה שלא ריק פעם א' ברغل וא'כ' אמא' חגיגה קודמת לשמחהDTDרי. י'ל דהא דמבעי' לנמתדריך ומקודש איזה מהן קודם ה'ימ בשתייהן דבר שבחוורה דחשבי אבל דבר שאיןו בחווה לגבי דבר שבחוורה לאו כלום הו, וא'ג'DTDרי לפיך דבר שבחוור' קדים לפיך חגיגה הויאל וובר שבחוורה הון קדמי לשלי' שמחה ע"גDTDרי. ולמאי דפי' דתנן סדרא נקט ואתי' וקפיטיק ותני' דראי' קודמת לתגינה מטעמא דקדש טפי' הויאל וככליל היא משמע קצת שלא כדברי רמב"ם דס' לדעת ראי' באה מון העוף כמשיל', דא'כ' לאוAMILTA דפסיקתא היא לעולת ראייה שתקדים לתגינה שאין באה אלא מן הבהמה דהא אם מביא עולת עוף לעולת ראייה ע"ג דקדשי משלמי' חגינה כליל הוא א'ה שלמי' חגינה הבאה מבהמה קדמי לה כדתנן התם המעשר קודם לעופ' מפני שהוא זבח וייש בו ק'ק' דמו' ואיברים קודם מעשר בין לחטא עוף ובין לעולת עוף מה'ט כדמות התם במתני' ובגמ' ול'ש' דשלמים קודם לעופות דהא שלמים קודם למעשר כדתנן התם:

ושמחה. גבי שבועות וטבות נאמר שמחה בקרא בהדי' אבל בפסח לא מצינו שמחה בהדי' בקרא. וראיתי לר'א'ם בספר יראים (סימן קל'ז) שכותב בתח' המצוות לא מצינו שמחה אבל מצינו גל'ש בפי' ט דשבת (דף קל'א ע"ב) דגמ' גל'ש ט'ו ט'ו מהוג הסוכות(ט). ועל'ל מרכבתיב' ג' רגלים תחוג' לי' בשנה למדתו ממצוות חגיגה בתח' המצוות ומדכתיב' ושמחת בחגיך' י'ל כל מקום שיש חגינה יש שמחה. ועל שני התורוצים ק'ל' דאם' איתא דמושחת בחגיך' נפקא לנו' כ' מ' שיש חגינה יש שמחה א'כ' כיוון דכתוב רחמנא שמחה גבי' הג השבועות ל'ל למחרדר למכות' גבי'tag הסוכות(ט) ותיקוק ליה מוהא. מיהו בהא י'ל דאי לא כתיב רחמנא שמחה בסוכות ה'א דין איזן שמחה נהוג בסוכות אלא יום א' זומייא דשבועות דהא ודאי ע"ג' דיש לו תשלמין כל ז' ה' למ' לעניין ראייה ותגינה אבל שמחה הא ודאי אינו נהוג אלא ביום ראשון שהוא י'ט אבל שאר'ימי' תשלומי' חול גמור הון ול'ש' בהו שמחה זה ברור. להכי כתיב רחמנא' שמחה בתח' הסוכות למימרא' שיהא נהוג כל'ימי' התג, וויל' א' כתיב רחמנ' שמחה בתח' הסוכות וגמר לתה' השבועות מיניה ה'א שנרג' בו כל ז' כתיב הסוכות להכי כתיב רחמנא בתה' השבועות ובתח' הסוכות למימרא' דהאי' כדיני' והאי' כדיני'. מ'מ' הא גופה קשיא' אי' מושחת בתחיך' נ'ל' שמחה לתה' המצוות הויאל' וישנו בתגינה אכתי מנגן' לאקוושי' דתח' הסוכות לשמחה כל ז' נקיש לתה' השבועות דאי' נהוג אל' יום א' דהא תפשת מרובה לא תפשת. עוד השთא' אי' אתה מקיש' לתה' המצוות לגמרי' להג השבועות דאי' נהוג שמחה אלא יום אחד לחוד' ולא לתה' הסוכות לגמרי' דאל' התם נהוג שמחה כל' ח' כדתנן רפ'ד' דסוכה ההלל והשמחה שמנונה ואלו בתה' המצוות אינו נהוג אלא ז'. ודוחק לומר' כיוון דהוקש לתה' השבועות ותג' הסוכות גמרין מבניינו מה תה' הסוכות נהוג כל' הרgel'שהוא ז' אף' תה' המצוות נהוג כל' הרgel'שהוא ז' ומה תה' השבועות אינו נהוג אלא ביום ראשון שהוא י'ט ולא בימי' החול אף' תה' המצוות אינו נהוג בח' שלו שהוא יום החול דא'ן לומר' כן. ועל'ת'י' הראשון ק'ל' דאמ' מג'ז'ש דט'ו ט'ו נ'ל' לשמחה אי' מה להלן נהוג כל' ח' אף' תה' המצוות נהוג כל' ח' ואמאי' אינו נהוג אלא ז'. והוא נמי' ליכא למימר' דכיוון דילפין' לקמן בפ'ב (דף י"ז) דהקייש'א דתח' השבועות לתה' המצוות דיש לעצרת תשלמי' כל ז' כפסח ה'ג' נקייש' איפכא פסח לעצרת לשמחה והא ק'יל' א'ן

מronym שדה מסכת הגדה דף ו עמוד ב

6

ו' עקיבא אומר כי גנסנו באהיל מועד ונשתלשו בערכות מוואב. ביארנו במק"א דהכוונה בזה דבאהיל מועד היה למד משניות, וכדאי בעירובין נ"ד ב' כיצד סדר משנה. ובערבות מוואב היה למד התלמיד. וזהו דאי' בנדרים דף ל"ח דפלפולה ניתנה למשה, ומה שנהג בה טובת עין וננתנה לישראל, ועי' כתיב תורה צוה לנו משה, וזאת התורה אשר שם משה, זכרו תורה משה עבדי, הכל קאי על הפלפול שעיל התלמיד שנתנה בערכות מוואב. ומשם זה הקשו התוט' בבל'ק דף ל"ח, בהא אמרו קראו ושנו ושלשו, הא אסור משום דאי' להלן דינ' ג אין מוסרין ל"ת לעבדי כוכבים כו', ופי' התוט' דמשמעות קראו ושנו ושלשו דהינו גمرا פלפולה של תורה, ועי' מש"כ להלן דינ' ג בע"ה:

שם. אלא מה אני מקיים הזוכים ומהנה הגשותם לי במדבר כו'. והקשה הגדון הטל'א דיל מהא דאי' במל'ק דף ט"ז, דבשעה שהיה מנודין שלחו קרבנותיהם. ויישב דההם קאי אליבא דרי' ישמעאל דס"ל בחולין דפי' יוז שנאסר להם בשער תאהו, ועי' الكرיבו נדרים ונבדות, וכן ר' עקיבא לטעמה שס"ל דהיו מותרין בبشر תאהו, ואפשר שלא الكرיבו נדרים ונבדות. ודבריו תומאין, שיהא סתמא דגם' במל'ק אליבא דרי' ישמעאל. וזה הוא אי מנודין היו רשאים לאכול חולין לכלי'ע, כמו שיכ' התוט' ביבמות דף ע"א ב' ד"המאי טעם לאענין ערלים. אלא ודאי דסתמא דגם' דמל'ק פשוט היא, ודוקא אליבא דרי' עקיבא במס' קדושים ל"ז ב'DKרכבו נסכים במדבר, הרי מוכחה שהקריבו נדרים ונבדות. והא דאמר כאן ר' עקיבא שלא היו מקריבין, היינו קרבנות צבור ומשום שנזופין היו, פי' ולא היה אז יודים, כדאי' בבל' ב דפ' קל'א שלא היה דבר עם משה. ובפ' מצוה במצוה דתמידים כתוב ונעדתי שמה לבני ישראל וגוי, ומוכחה דשלא בשעת יצור אין מקריבין. מיהו שבטו של לוי שלא עבדו את העגל לא ניזופו במרגלים, והנזוף במרגלים היה עליו הגזירה ובוים פקדיו וגוי, וזה לא היה בשבט לוי. שם. או דילמא אידי ואידי פרים הוא כו'. ועי' בתוט', ונראה ודואי חד עולה החרצו לכrichtת ברית כדאי' במס' כrichtות דף ח', והא דשקל וטריב בסוגין עולה שהקריבו ישראל במדבר כו', דיק' עולה ולא קאמר עולות כלישנא דקרה. אלא דהוא פשוט דמי לכrichtת ברית וסגי בחודה על כל ישראל, כמו שיכ' הרמב"ם פיל'ג מהל' איסורי ביה ה'ג, ועי' כל ישראל הקריבום. ועליה שניה היה או עולת תמיד או עולת ראה. והיינו דבעי רב חסדא האי קרא היכי כתיב כו', או דילמא אידי ואידי פרים פי' דפרים כתיב על עולות ג'כ', והיינו של כrichtת ברית, אבל של תמיד פשוט דכבר הוא? ועפ' דברינו ניחא הא דלא בעי רב חסדא אי הוי עולת עף, ומכך שיכ' לשיטת הרמב"ם דיל' דקיליל אלא בעלתה עופ. והשתא ניחא, דלא בעי רב חסדא אלא בעולה הבאה לכrichtת ברית, ומבוואר בקריות דף ח' שאין יוצאין אלא בעלתה בהמתה.

רש'י. לדיה מי איכא מידי כו' ומאליהם הקריבוה. פי' דע"ג שלא כתיב כמו בתקינה שאמר הקבל'ה ויוחגו לי במדבר, מל'מ' כיוננו מדעתם. ואין לומר דגמירי فهو הכי, דאי' אמר בעי לומר להלן דפי' בהא דכתיב ויוחגו לי דילמא חוגן הגא הו, ומשי' במדבר נפקא ליה, ותיפוק לו' מהא דכתיב ויוחחו זבחים שלמים, אלמא דויוחגו לי שלמי הניגה הו. אלא ודאי לאפשר לומר שכינוי מדעתם, ולא מצוווי דויוחגו הו, אל'כ' עולות דלא כתיב ודאי מדעתם היא. תוט' לדיה יש כו'. ובתוספתא גרסין שהשמחה יש לה תשולםן כל שבעה ולא בשתיין, ושמעתה שלנו דלא גריס ליה ס"ל דגם באינך יש להם תשולםן. וזה תומו, וכי אפשר דתננא דתוספתא לית ליה דיש להם תשולםן כל שבעה, והרי מקרה מלא הוא. אלא דטהיד הוא, וכצ'ל בתוספתא גרסין שהשמחה נהוגת כל שבעה. והכי איתא בamat בתוספתא. ופשוט שחייב בשמחה כל שבעה משא'כ ראה והניגה. ויישבו התוט' דתננא דידן לא חשוב, משום דמל'מ' יש תשולםן כל שבעה, וזה נקרא ג'כ' נהוג כל שבעה

תלמוד בבלי מסכת קידושין דף ל' עמוד ב

7

ביהה ומושב כתיב בהו! ה'ק: ללמד, שכל מקום שנאמר ביהה ומושב - אינו אלא לאחר ירושה וישיבה, דברי ר' ישמעאל. اي הci, אמר לו ר'יעץ הרי שבת שנאמר בו מושבות, ואיל' שבת ק"ו היא, נימא ליה אנה ביהה ומושב קאמינא; ועוד, דקה אמרת: הרי שבת שנאמר בו מושבות, שבת - ק"ו היא. במאוי קמיפלאג? בקירבו נסכים במדבר קא מיפלאג, ר' ישמעאל סבר: לא קירבו נסכים במדבר, ור'יע סבר: קירבו נסכים במדבר. אמר אביי: האי תנא דבי ר' ישמעאל מפיק מאידך תנא דבי ר' ישמעאל, דתנא דבי ר' ישמעאל: הוαιיל ונאמרו ביאות בתורה סתום, ופרט לך הכתוב באחד מהן לאחר ירושה וישיבה, אף כל לאחר ירושה וישיבה. ואידך? משום דהוה מלך וביכורים שני כתובים הבאים כאחד, וכל שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין. ואידך? צריכי, דאי כתוב רחמנא מלך ולא כתוב ביכורים, והוא אמיןא ביכורים דקה מיתהני -لالתר; ואי כתוב ביכורים ולא כתוב מלך, והוא אמיןא מלך וזרכו לבבש -لالתר. ואידך? נכתוב רחמנא מלך ולא בעי ביכורים, ואננא אמיןא: ומה מלך זרכבש - לאחר ירושה וישיבה, ביכורים לא כל שכן. ואידך? אי כתוב הci, והוא אמיןא מידי דהוה אחלה, קמ"ל. והשתא דאמרת: חובת הגוף נודגת בין בא"י בין בח"ל, מושב דכתב רחמנא גבי שבת לי? איצטראיך, ס"ד אמיןא הוαιיל ובענינה זכרונות כתיבי, בזמן דaicא קרבן ניתסר חלב ודם, בזמן דlicא קרבן לא, קמ"ל. מושב דכתב רחמנא גבי מצה ומරור למה לי? איצטראיך, ס"ד אhoeil וכתיבן על מצות ומרורים יאכלוון, בזמן דaicא פסח אין, בזמן דlicא פסח לא, קמ"ל. ביהה דכתב רחמנא גבי תפילין ופתר חמור למה לי? הוא מביע ליה לכדתנא דבי ר' ישמעאל: עשה מצוה זו שבשבילה תיכנס לארץ. בשלמא למ"ה: מושב - כל מקום שאתם ישבים משמע, היינו דכתיב פייאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח, ממחרת הפסח אוכל, מעירא לא אוכל, אלמא

מנודה מהו בנעילת הסנדל. ולא אפшиיטה, תמייה ליAMI לא פשיט ליה מההיא דפרק הזובב MRI אליעזר שחילץ מנעו, ויל' דההמ מהמת צער היה ולא מהמת חיווא שחרי גם ישב על גבי קרקע וגם ר' יעקב חילץ מנעו.

כתב הרב אלפסי דבכל תיקו דבهائي ענינה לקולא, וכותב הרא"ד הנה לדעת הרב מנודה מותר בנעילת הסנדל וברחיצה, וקשה לו AI' הא דקתו בבריתא וכן אתה מצא באנו והאבל אה מהני תלת דקתו בבריתא מלאכה רחיצה ונעילת הסנדל קאי, אי אללאכה משרא שרי כdotnia מנודה נשכר, אי לרחיצה ונעילת הסנדל קאי [הא אמרת] לkoloa, אלא ע"כ אחד מאניינו קאי, הילך שדייה אונעילת סנדל כדאשכחן במילתה דר' אליעזר כשברכוה והודיעו ר' יעקב שחילץ מנעו יושב ע"ג הקruk, אלמא אסור בנעילת הסנדל, [ותלה] בתוס' וביר' אבל ומנודה שהוא מהלכין בדרך מותרים בנעילת הסנדל] ולכשיבו או לעיר יחולצו, וכן בט' באב ותענית צבור, ולרב' אבל נמי האי וכן לא מצי למשדייה אלא אונעילת הסנדל, דאלו לענין מלאכה הא קייל' דשלשה ימים הראשונים אסור בין ביום בין בלילה ואפי עני המתפרנס מן הצדקה, ותענית צבור בלילה מותר אף' כשמפסיקין מבעוד יום, ומשם ואילך אם צריך למעשה ידיו עשו בצענעה בין ביום בין בלילה, ואילו לרחיצה הא קימא לו ולא שווה לתענית צבור, דאלו בתענית צבור כל גופו מותר בזונן כדאיתא במסכת תענית (י"ג), ופנוי ידו ורגלו אף' בחמין מותר, ואילו גבי אבל כל גופו אסור בצונן, ופנוי ידו ורגלו אסור בחמין כדאיתא במס' תענית, הילך האי וכן דקתו באבל אונעילת הסנדל לחוד הוא דקאי, ובמנודה נמי כי הא גנא הוא ואסור בנעילת הסנדל. ועוד כתוב ולענין עטיפת הראש ושאלות שלום ותשמש המטה ושלוח קרבנותיו איביעא לו ואתינא למפשיטינו מנודה לשמים ולא איפשיטו דאמר' שענין מתחמי, או שמא קל ממונודה בלבד דאבי ספק מספקא לה, והכא [והכא] מחייב במונודה לשמים אסור בשאלת שלום וחיב בעטיפת הראש במס' תעניות, ואשכחן גני שモתר בתשmiss המטה ושלוח קרבנותיו מישראל שהו מנודין במדבר שאפי משה לא היה הדיבור מיוחד אליו כל אותן שנים שהיו אותו הדור קיים והוא משמשים מטבחיהם וஸליחון קרבנותיהם, ולא ידע' השטא לענין עטיפת הראש ושאלות שלום אם הוא חמור יותר ממונודה בלבד, ולענין תשmiss ושלוח קרבנות הוא שווה לו לקולא, או שמא גבי עטיפה ושאלת שלום הוא שווה ממונודה בלבד דאסור, ונבי תשmiss וקורבנות הוא קל ממונודה בלבד, או שמא לכל דבר הן שווין והכל בספק, למ' חזינה לדחיאתא דאבי במנודה לשמים דבעטיפה ושאלת שלום אסור, ובתשmiss וקורבנות מותר, מה שאין כן במנודה בלבד, במונודה בלבד הכל אסור או הכל מותר. וצריכין למימר טעם לא לדעתacci המדה מ"ט אקל במנודה בהנק טפי מהנק, או מאי טעם אחמור בהנק טפי מהנק, ויל' משומם דתשmiss וקורבנות מצות נינהו, אבל עטיפה ושלום אינה מצוה, והברוא שהאדם שלו והמצוה שלו לא רצה לבטל מצותו מפני נדיוו, אבל מונודה בלבד אין בידם חלק, אלא הכל יהיה אסור או הכל יהיה מותר, והשתא שלא איפשיטו, ככלו, ועוד שלא אשכחן בר' אליעזר שנטעטף ראשו אלא חילץ מנעו בלבד.

דכתיב וייחם דוד את בת שבע ויבא אליה, מכלל דעת השטא הוה אסור. פי' מפני אבילות הילד שמת, ולאחר זו ימי אבילות בא אליה, כתב הרא"ד והא דכתיב לעיל מיניה כאשר ראה שמת הילד ויסך ויחלוף שמלותיו ההוא קודם שנ开办 הילד עשה שעדין לא חלה עליו אבילות, ולא עשה אלא בשבייל שהיה רצחה לבא לבית יי' ולהשתחוות כדי שלא יראה לפני השכינה כשהוא מנול אבל אחר שבאה מהשתחוות נוג אבילות ז', ועוד ייל כי אותו הילד בספק היה לדוד אי היה בן קימא או לאו, וכל זמן שהיה חי מתענה עליו שיחיה ולא רחץ ולא סך ולא בסב בגדיו כאלו היה אבל, וכן לענין תשmiss לא היה משמש כאלו היה אבל, וכשורה שמת רחץ וסך וכיבס שמלותיו כאלו עברו ימי אבל, לפי שאלה היה עליו כל דין אבילות דיאיגלאי ליה בן קימא, ומשום דחוינא בדור שנג עצמו בכל דיני אבילות ברחיצה וסיכה וגיהוץ והא מימנע גני מתשmiss המטה שמעי' דאבל אסור בתשmiss, ע"ב.

אבל אית' משלוח קרבנותיו, הא שלא קאמר אין מביא קרבנותיו, משומם דתני באבל רבתיה אבל ביום הראשון וביום השני אינו נכנס להר הבית, בשלישי נכנס ומקיף דרך שמאל, וטעמא דAMILתא משומם דאגב מריריה דילמא עיל למקומ' שאינו ראוי לו.

דכתיב שלמים במקום שהוא שלם. ובספר ר' מרבה שאר קרבנות מאם זבח, עופות ומנחות וין ולבונה וקרבן עצים מקרבנו דכתיב אם זבח שלמים קרבנו, הרא"ד.

אחרי טהרתו אחורי פרישתו מן המת. פסוק זה ביחסו של בזקאל בענין כהן הדיווט (משמש) [מטמא] לקרוביים והדר קאמר שבעת ימים יספרו לו, פי' הרא"ד ואי בטהרה ממש Mai שבעת ימים איכא, אלא מיי' אחר פרישתו מן המת קאמар, והא קמ'ל' דיום נגייעתו עולה לו מן המניין מדלא קאמар אחורי יום טהרתו.

שבעת ימים יספרו לו. פי' של מצורע שטבعت ימים אחורי תגלחת וצפרים, וקמ'ל' דאותן ימי ספירה יום תגלחתו עולה לו מן המניין דומייא דמת, מדלא כתיב ליה זהה אלא ספירת שבעה בלבד אלא בספירת מצורע שאין טהרתו תלולה אלא ביום ולהקשו לטמא מת שיום טהרתו עולה לו מן המניין, והכי איתא בספרא.

וביום בוואו אל הקודש יקריב עשירית האיפה שלו דברי ר' יהודה. נראה לי זה כי סבירה אליה לר' יהודה וככהן שנצטרע ונרפא מתחך החלט ציריך להביא עשירית האיפה לחינוכו ביום שנתחנן מתחלה לעובודה, מפני שנחשב כמת וכמו שנולד עתה, ודריש להיא מילזא מכתיב ביום בוואו יקריב וכותב בעשירית האיפה שלו בפרש צו אשר יקריבו לוי ביום המשח אותו, כלומר ביום בוואו דהינו נשנתרפה מצרעתו והו יכולו בא עתה לעולם כקטן שנולד, יקריב ביום שנתחנן בו לעובודה מכתיב בהיא אשר יקריבו, וחטא את מכתיב בהאי קרא דיזקאל לאו עשירית האיפה קאי דהיה לא מקרי חטא את כדורישין בספרי בפרש מתנת חוטא כי חטא את היא מנתה כהן אינה חטא וטעונה לבונה, אלא ה'ק וביום בוואו תחילה יקריב עשירית האיפה לחינוכו ואחל' חטאותיו וכל קרבנותו, ר' שמעון אומר בוואו יקריב וכו', ר' שמעון לא סבירא ליה ר' יהודה שיהיא צריך עשירית האיפה לחינוך, אלא להכי ATI קרא דמצורע אינו משלח קרבנותיו, וזה אידי במצורע ברישא ذקרה כדפרישית לעיל, ונקט חטא ויה לשאר קרבנותיו, ואע'ג דקייל בפסחים דעת מא שלח קרבנותיו הכא לאו משומ טומאה קא מדחי אלא משומ אבילות שעליו שהוא קיבל לגיהוץ ולמספורת ולעטיפת הראש ולחימוש המטה.

יחזקאל פרק מז

10

- (א) נישב אמי זריך שער נמקדש כחיצון חפינה קרים והיא סגורה
 (ב) ויאמר אלי ילקוק בשער כה טהור יקיה לא יטמס ואיש לא בא בו כי ילקוק אלקי ישראל בא בו וכיה סגורה
 (ג) את נשיא נושא הוא ישב בו לאכול לאכל لكم לפניהם ילקוק מזריך אלם בשער בזוא ומדרכו נצא
 (ד) ויביאני זריך שער נאפען אל פניהם בית נארה והנה מלא בבוד ילקוק את בית ילקוק ואפל אל פניהם
 (ה) ויאמר אלי ילקוק בו אדים שלים לך וראה בעיניך ובאניך שמע את כל אשר אני מנבר אמר לך בכל חיקות בית ילקוק וכל תורה תורמי
 ושלמת לך לUMBIA בית בצל מזאי נמקדש:
 (ו) ואמרך אל מרי אל בית ישראל מה אמר אלני ילקוק רב לכם מכל הועבותיכם בית ישראל:
 (ז) ובבאים בני נבר ערלי לב וערלי בשר להיות נמקדשי לטלו את פימי בתקיריכם את חמי שלב נדם ניפרו את בריתם אל כל הועבותיכם:
 (ח) ולא שמרם משמרת קדשי נתשימון לשערי משמרתי במקדשי לכם:
 (ט) מה אמר אלני ילקוק כל בו נבר ערלי לב וערלי בשר לא בזוא אל מקדשי לכל בו נבר אשר בוטד בני ישראל:
 (י) כי אם נלויים אשר נתקו מעלי בתרונות ישראל אשר פעו מעלי אפרני גוליהם ונשאו עונם:
 (יא) וכי נמקדשי משרותים הקדשות אל שעורי בתיות ושרותים את נמה ישפטו את הבעלה ואת נמה יעמדו לפניהם לשרם:
 (יב) ינו אשר ישרתו אומם לפני גוליהם והיו לבית ישראל למקדש עון כל בו נשאותי ידי עליכם נאם אלני ילקוק ונשאו עונם:
 (יג) ולא ימושו אליו לכון לי ולשת על כל קדשי אל קדשי קדושים ונשאו כלם ומתקנם והועבותיכם אשר עשה:
 (יד) ונממי אומם שMRI משמרת נמה בחתונות בני ישראל מעלי קהה יקרבו אליו לשפטני ועמדו לפניהם:
 (טו) וככלנים כלים בני צודוק אשר שמורו את משמרת נמקדשי בחתונות בני ישראל מעלי קהה יקרבו אליו לשפטני ועמדו לפניהם:
 (טו) נדם נאם אלני ילקוק
 (טו) נמה באו אל מקדשי ונמה יקרבו אל שלוני לשפטני ושמרו את משמרת:
 (יז) ונמה בבאים אל שעורי נמקדש בגדים פשתים ילקשו ולא יעללה עלייכם אמר בשפטם בשער נחצר נפנימית נימה:
 (יח) פאגני פשתים יקי על ראשם ומכוני פשתים יקי על מתקנם לא יתחר בזעב
 (יט) ובצאים אל נחצר נחיצונה אל נחצר נחיצונה אל קעם יפשלו את בגדיהם אשר נמה משרותם הם והניהם אומם בלשת נקלש
 ולקשו בגדים אמרים ולא יקשו את קעם בגדיהם:
 (כ) וראשם לא גלויז ופנע לא ישלחז כסום יקסמי את ראישיהם:
 (כא) וכן לא ישחו כל פון בבאים אל נחצר נפנימית:
 (כב) ואלמנה וגירושה לא יקחו لكم לנשיהם כי אם בתולית מזרע בית ישראל ואלמנה אשר מתינה אלמנה מפן יקחש:
 (כג) זאת עמי יורו בון קרע לאל ובין טמא לטהור יודעט:
 (כד) ועל ריב נמה יעמדו לשפט למשפט במשפט ושפתו ישפטו והרמי ואת תורה ואת חיקם בכל מזדי ישמרו ואת שסתומי יקדשו:
 (כה) ואל מת אדים לא בזוא לטאה כי אם לאב ולאם ולבן ולבת לאח ולאחות אשר לא קינה לאיש יטמאו:
 (כו) ואפרני טהרות שבעת ימים יסקרו לו:
 (כו) וביום באו אל נקלש אל נחצר נמקדש לשרת נקלש יקריב טאתו נאם אלני ילקוק:
 (כח) וקינה لكم לנפהה אני נקלם ונחזה לא תחpane لكم בישראל אני אחכם:
 (כט) נמקדשה ונטחתה ונאשם נמה יأكلום וכל סרם בישראל لكم יקיה:
 (לו) וראשית כל בפניהם כל וכל תרומות כל מפל תרומותיכם לפניהם יקיה וראשית ערסטומיכם מתנו לפניהם ברקה אל בימה:
 (לא) כל בבלה וטרפה מן קעוף ומם נקמה לא יאכלו נקלש: